

ved Præst. Da betød Præst ganske simpelt en Helste i Menigheden, Præbiter, idet Præst og Præbiter er det samme Ord, hvorimod det, vi nu forstaa ved Præster, er det Begreb, som Katholikerne bragte med ind i Landet, nemlig en Slags Offeretjener, det, som i gamle Dage kaldtes Offergoder. Men efterhaanden ere disse Ting løbne sammen ligesom sur Mælk; det er ikke muligt at holde dem ude fra hinanden, og det er et temmelig forgjæves Arbejde at gjentage det den ene Gang efter den anden. Men de, som ønske at faae Rede paa disse Ting, kunne nu faae det, og saa kunde der maaske engang komme lidt mere Sandhed tilstede. Her er rigtignok idag talt om at ville have Aabenhed, Ærlighed og Oprigtighed ind i denne Sag. Det er gode borgerlige Dyder, som kunne bruges i det daglige Liv; men med Hensyn til Sagen, som den her ligger for, kan man snarere spørge som Pilatus: Hvad er Sandhed? Hvad det angaar, som det ærede Medlem fra Kjerterminde (N. Andersen) udtalte, vil jeg sige, at Kjerterminde jo er en By i Danmark, som har havt en ikke ringe Indflydelse paa det religiøse Liv her i Landet, og at det var mærkeligt nok, at det ærede Medlem med de Tanker, som han fremkom med, skal være Rigsdagsmand fra den Egn. Hans Tanker ere, hvad jeg vil kalde gamle, stiftelige, høifirkelige Tanker. Men de ere alligevel ikke overordentlig gamle, de række ikke ned til selve Kirkens Stiftelse, de have været de herskende en Tidlang, og der har været en vis Respektabilitet over dem til visse Tider. Men at gjøre disse Tanker gjældende under den nuværende Udvikling, hvor man ikke har en enevældig Konge, der ifølge Kongeloven er forpligtet til med al sin Vælde at opretholde en vis Form af Tro indenfor sit Rige, lyder som en Gjentlang fra Fortiden. Dengang kunde disse Tanker passe; men nu passe de ikke mere. Til den ærede sidste Læser (Lang) skal jeg sige, at jeg med Glæde er Vidne til hans varme Interesse for denne Slags Spørgsmaal. Det ærede Medlem, der ikke hører til dem, som ere oplærte til Theologer, søger jo at sætte sig ind i, hvad der angaar de kirkelige Forhold med al den Sandhed og Oprigtighed, som jeg oftere har havt Prøver paa, og det har glædet mig at høre hans Foredrag idag. Jeg kunde slutte mig til Tanken, som han gjorde gjældende, jeg kunde mærke, at der var Noget, der ligesom slog mine egne Tanker imøde paa dette Omraade, men det er Noget, som ikke godt kan komme til Orde ved denne Sag. Det ærede Medlem udtalte en Tante, der netop maa overrasse, fordi den kom fra et saadant Medlem, nemlig den, at, naar man vil trænge tilbage i de kristelige Mindemærker, som kunne vise os, hvad der er det Oprindelige med Hensyn til vor Tros Stif-

telse, var Kjendskabet til det helleniske Sprog det, der maatte kræves, idetmindste for at kunne dømme de stridende Parter imellem. Det er en meget rigtig Sandhed. Vi kunne overordentlig godt springe hele den latinske Udvikling over, som ligger imellem, naar vi blot vide, hvad det helleniske Sprog har at byde. Det var heller ikke saa galt, om man kunde lidt af det ebraiske Sprog, thi i det Sprog er det skrevet, der banner Grundlaget for de helleniske Skrifter om Troen, og dette Sprog er i sig selv ikke saa svært at lære, som man tror. Det ærede Medlems Dmtale af, at man skulde idetmindste have nogen Kjendskab til det Helleniske, viser, at det ærede Medlem har Respekt for at trænge ind med al den Klarhed, som vor Tids Udvikling har givet Videnskaben, paa dette Spørgsmaal saa langt, som man ad Videnskabens Vej kan komme, og at det ærede Medlem har Sands for, hvad der i saa Henseende er nødvendigt for dem, der skulle være Veiledere og Oplysere for Andre.

N. Andersen: Naar den ærede Ordfører har opfattet mine Udtalelser, som om jeg skulde have villet udtale, at de Valgmenigheder, der i den sidste halve Snes Aar have dannet sig her i Landet indenfor Folketirken, ogsaa selv dannede sig deres Religion, beror dette paa en Misforstaaelse. Jeg skal ikke benegte, at jeg mulig kan have været noget uklar i mine Udtalelser og der- ved have givet Anledning til denne Misforstaaelse, men det er i alt Fald vist, at det ikke var min Mening, og jeg tror heller ikke, at mine Ord nødvendig behøve at forstaaes, som den ærede Ordfører har opfattet dem. Thi, saavidt jeg erindrer, brugte jeg ikke Ordet Valgmenighed, men udtalte mig saaledes, at jeg kunde forstaa, at i Frimenigheder, hvor man selv dannede sig sin Religion, kunde man ogsaa forlange at vælge sine Præster; men dermed er ikke sagt, og det har heller ikke været Tanken fra min Side, at man i Valgmenighederne — jeg tror, at „Valgmenigheder“ er det rette Navn for de Menigheder, der have dannet sig efter Udstedelsen af Valgmenighedsloven — dannede sig en Religion, som var forskjellig fra den kristelige Religion. Dette har jeg sølt mig opfordret til at udtale, for at ikke denne Misforstaaelse skal gaa ud over Landet, at jeg havde udtalt mig saaledes, som den ærede Ordfører havde forstaaet det. Jeg haaber nu, at det vil blive forstaaet, at jeg ikke har sigtet til Valgmenigheder indenfor Folketirken, men til saadanne Forsamlinger af Fritænkere, som danne sig selv en Religion. Det er jo Noget, hvorpaa vi have haft Exempler. Det kan jo være, at det ærede Medlem vil sige som den ærede sidste Læser, at en saadan Frimenighed er ikke en Menighed, og det skal jeg ikke have Noget imod. — Til hvad